

ՆԱԽԻՐԱԿԱՆ ԵՄԵՐՆԵՐ

Կոստանդնուպոլիս, 17 () Գոստոս :

Սերվիայի գործը, ինչպէս որ հասարակօրէն կը յուսացուէր, կատարեալ վախճան մը ընկալաւ : Բարձրագոյն Վուզը անցած շաբաթ յատուկ լուր առաւ Պէլլրատէն, որ կը ծանուցանէ թէ, օսմանեան կառավարութեան խնդրոյն համեմատ Վուզի և Բէզըճովիչ Սերվիայի նախորդ պաշտօնաւորները իրենց հայրենիքէն դուրս պիտ' որ ելլան : Եւ վճիւր բոլոր ազգին երևելիներուն խորհրդով եղաւ . որոնք իրենց երկրին մէջ հանգստութիւնը ու բարեկարգութիւնը օր առաջ հաստատուելուն մեծ ջանք ունենալով, յօժարամիտ հաճեցան ժամանակին պարագաներուն համեմատ վարուիլ, աս որոշու մը ընելով . որով Բարձրագոյն Վրան հրամանը ու Աւստրիայի խնդիրն ալ լիովին կատարուեցաւ : Ուստի հիմայ Բէզըճովիչը Չէրնի Ժօրթ Սերվիայի իշխանին ընտրութիւնը կատարելապէս հաստատուեցաւ ու Վեհափառ Բրքան ըստ սովորութեան յատուկ հրամանադիր խրկելու է աս օրերս յիշեալ

իշխանին . որուն խոհեմ կառավարութեան տակը բարեբաղդ օրեր տեսնելու է անշուշտ Սերվիայի ժողովուրդը :

Հազարապետ մօսիւ Բալյօնի որ շատ տարիներէ 'ի վեր Բարձրագոյն Վրանը ծառայութիւն կրէ, ու ճիտաւոր զօրաց գունդերուն կրթութեանը ու բարեկարգութեանը ոգևոյլ չափ աշխատեցաւ իր հայրենիքը դառնալու հրաման ընկալաւ Վեհափառ Բրքայէն . որ իր հաւատարիմ ծառայութեանց փոխարէն բարեհաճեցաւ 25,000 զուռուշ ընծայել : Եւսկէ 'ի զատ հրաման ըրաւ որ 2500 զուռուշ ամսական տրուէ յիշեալ հազարապետին քանի որ կենդանի է :

— Ենցած իրեքշաբթի օրը հայագիր երիտասարդ մը գլխատուեցաւ Կոստանդնուպոլսոյ մէջ Պալլէք պազարը : Կը հաստատեն թէ ասիկա մահմետական հաւատքը ընդունէր էր քանի մը տարի առաջ, ու ետքը նորէն քրիստոնէութեան հետնելով, կառավարութիւնը պարտաւորեցաւ մահմետական օրինացը համեմատ անոր գլխատմանը համար վճիւր ընել :

— Դնտրայէն անցած շաբաթ մէկ շոգենաւ մը եկաւ Գուստրուպան ըստած, ու ասկէ () տեսա գընաց : Եւ շոգենաւը ըստաց կառավարութեանը հաշուէ նոր շինուեր է յիշեալ մայրաքաղաքը :

— Վեհափառ Բրքան, Վսեմափայլ Բիգա փաշային ու քանի մը երևելի պաշտօնատարներուն ընկերութեամբ ամսուս 11 ին Պէլլօղլու տեղի շինուերուն թէքքէն դնաց, անոնց հանդիսաւոր աղօթքին ներկայ գտնուելու համար :

— Բզրիանուպօլէն կը գրեն, թէ մեծ հանգստութեան մէջ է յիշեալ քաղաքը . ուր տեղ արդէն 30 հազար զինուոր կայ, ու անպակաս ամէն կողմերէն նոր զօրքեր կուգան եղեր : Կըսուի թէ մէկ գունդ մը զօրքերու Բանաստըր պիտ' որ խրկուի Վսեմաշուք Լօմէր փաշային հրամանատարութեամբ :

ՄԱԿԵՂՈՒՆԸ

Սեւանիկ, 9 () Գոստոս :

Իսմայիլ փաշան աս օրերս Բանաստըրէն դարձաւ հոս, ու կը հաստատեն թէ շուտով Կոստանդնուպօլիս երթալու է :

ՔԱՆԱՍԻՐՔԱՍԻՆ

Լճին վերադառնալու Բաշաբաշի Բարաթեան : Իւլի, 17 Օգոստոս 1845 :

Կընդրէմ որ ձեր յարգի օրագրոյն մէջը շնորհք ընէք անմիջապէս հրատարակելու ներքինեալ բանասիրական յօդուածը, որն որ զանազան օրինաւոր պատճառներէ ստիպեալ պարտաւորեցայ գրելու . յարգանք սիրոյ միամ :

Յարգութեան ձերում
նուստ ծառայ

Յ :

ԱՌԵՒՏՈՒՐ

Եւ ագնիւ արհեստին սահմանը իրեն նշանակիչ բառին մէջը կը պարունակուի, ու կը յայտնէ թէ, վաճառականին գործը առնել և տալ, գնել և վաճառել է, օգուտ մը ընելու ակնկալութեամբ : Բայց աս գործառնութեանէն շահելով իր ապրուստը հոգալ, վաճառականին խելամուտութենէն, ու ժամանակին բարեյաջող պարագաներէն կախուած է : Վասն զի ամէն մարդ և մանաւանդ ամէն վաճառական իր բնական շահասիրութեամբ, ապրանք մը ծախու առնելու ատենը ան յոյս ունի, թէ ետքը աւելի գնով վաճառելով զանիկա, իր պիտոյքը կըրնայլու է արդարութեամբ հոգալ . բայց կը պատահի երբեմն որ շահ ընելու տեղը, փնտս կը կրէ զանազան պարագաներու պատճառով . որոնց վրայօք երկար խօսելով չեմ ուզեր ձանձրութիւն տալ ընթերցողներուն :

Եւ կենցաղագոյտ արհեստը մարդկային ընկերութեանը հետ ծնաւ աշխարհքիս բարեկարգութեանը ու մէկմէկու կարօտութիւնը հոգալու համար . ըստ որում ընկերներէն մէկուն հարկաւոր եղածը, միւս ընկերէն առնելով, ու անոր պէտք եղածը ինքը տալով, ճիշտ փոխանակութիւն մըն էր հին ատենուան առուտորը . որ ժաւ

մանակէ մը ետքը ուրիշ միջոցներով սկսաւ ըլլալ . այսինքն՝ մէկը իրեն հարկաւոր եղած ապրանքը ուրիշէն կ'առէր . բայց ասիկա անոր փոխարէն տալու բանին պէտք չունենալով, կամ փոխ առնողը չի կրնար տալու, հարկ եղաւ առնուած ապրանքին տեղը, հիմակուան փոխանակագրին կամ մուրհակին նման յայտարարական բան մը յանձնել փոխ տուողին, որ երբոր ուզէր կըտանէր զանիկա իր տիրոջը, ու անկէ՝ փոխ տուած ապրանքը կամ իրեն հարկաւոր եղած ուրիշ բան մը կ'առնէր, տուածին չափով : Եւ յայտարարական բանը մէկուն մէկուն կըտրուէր . որուն ձեռքը ըլլար նէ, փոխ տրուած ապրանքին արժողութիւնը ունէր : Եւսկիա զանազան երկիրներու մէջ սլլլլսլլ նշաններ էին, որ հիմակուան սովորութիւն եղած ստակին նման կը գործածէին մէջերէն : Եւ տեղեմոնացիները սովորութիւն ունէին երկրի կտրուանք տալու, փոխ առնուած ապրանքին տեղը : Եւսկի հոռմայեցիները պղնձի կտորներ, ու հապէշները աղ կը գործածէին ասանկ պարագաներու մէջ : Եւ լանդեան ուլկիանոսի նոր երկիր ըստած կ'ըզին՝ սովորութիւն ունէին մէջիտ պալլը կոչուած ձուկը տալու : Սկովտիայի գեղի մը մէջ բեւու (շիւլի), Էնգլաստան և Վիբիկէ, ծովային ժամանքներուն խեցին կուտային : Վէքսթըր, որ Լմերիկայի մէջ է, քաքայի () հատերը, Ուսաստան, ինչուան Կետրոս կայսեր ժամանակը կաշիի կտոր մը, և Վաքսոնիացոց ժամանակը՝ Ինկիլթեռա զանազան կենդանիներ և գերիներ կը գործածուէր, ստակի նման փոխ առնուած ապրանքին տեղը տրուելով : Եւ սովորութիւնը ժամանակ անցնելով բարեկարգութեան տակ

Եւ Բաքոս ըստած պտուղը չեթովի բաղադրութեան մէջն ալ կը մտնայ, ու շատ առողջարար ու անուշիկ պտուղ մըն է . որն որ նուշի (պտուղի) հատին կընմանի :

մտաւ, ու քիչ քիչ հիմակուան կատարելութեանը հասաւ :

Եւ ատենները ո'վ որ ուտելու կամ հագուելու վերաբերեալ շատ բաներ ունենար նէ, անիկա հարուստ կը սեպուէր . հիմայ ո'վ որ շատ դրամ ունի, հարուստը ան է . ըստ որում աս օրին օրս դրամով ամէն կերպ պէտքը կրնայ հոգալ մարդ :

Հայաստան աշխարհքը մարդկային սերունդին օրօրոցը ըլլալու անհերքելի ճշմարտութեամբ հաստատուած ըլլալով, ասկէ կը հետեւի անշուշտ, թէ փոխանակութեամբ առուտորին սկիզբն ալ հոն եղած է, ու մարդկային ազգի տարածման հետ, աս սովորութիւնն ալ ուրիշ աշխարհքներ տարածուեցաւ . ուր տեղուանք, ինչպէս Հայաստան ալ, թէպէտեւ ժամանակէ մը ետքը ըստակի գործածութիւնը մտաւ, բայց Զեքէյի և Լպազայի ժողովուրդները տակաւին նոյն փոխանակութեամբ առուտորին հին սովորութիւնը ինչուան հիմայ կը պահեն :

Վաճառականութեան աղնուական արհեստը Հայոց ազգին պատուաւոր գիւտը ըլլալով, իրեն պարծանք կը համարուի . մանաւանդ որ առուտորին բարեյաջող ու ձախող պարագաներուն մէջն ալ, մեր ազգը միշտ հաւատարմութեամբ և արդարութեամբ գործքի դրած է աս արհեստը : Եւ ըսածնուս ապացոյց կրնայ բերուիլ Կրկնատու մար ըստած վաճառականութեան կանոնները, որ կը հաստատեն թէ ջուղայեցի հայերը հնարած են . աս կանոններուն միջոցով ամէն կերպ առւտրական հաշիւները բարեկարգութեամբ արձանագրուելով, խիստ դժուարին է վաճառականի մը խաղախութիւն ընել, առանց երևան ելլելու : Ուստի ջուղայեցիներուն ասանկ բարեկարգ կանոններու վրայօք հոգ տանիլը, անշուշտ իրենց ու բոլոր հայոց վաճառականներուն բնաւորուած

ԳԼԳՂԻՆ

Հերոսի կողմերէն եկած լուրերը կը ծանուցանեն թէ հասարակաց հանգստութիւնը ու բարեկարգութիւնը միշտ հաստատ կրնայ :

Անցած շաբաթ Մթնէքէն անգղիայի պուրթ մը եկաւ մեր նաւահանգիստը : բայց առանց երկաթ նետելու մէկ ժամի չափ խօսակցութիւն ըրաւ անգղիացի հիւպատոսին հետ ու նորէն Մթնէք գնաց :

Կառավարութեան պատերազմական պուրթը : որ շատոնցմէն աւելի նաւահանգիստը կրստատէր : անցած շաբաթ ճամբայ ելաւ Վօյսու երթալու : ուրիշ չորս օրանոցէն վաճառականն մեծ նաւերով :

Աս օրերու սաստիկ կռիւ մը պատահեցաւ Վաւաւի ըստած պարտիւն տեղը : յունաց նաւատիրներուն մէջ կնոջ մը համար : ու թէպէտե քաղաքիս պահապան զօրքերը չուտով հասան : բայց արդէն արիւնհեղութիւն եղած էր ու կռիւ ընողներէն 4-5 հոգի վտանգաւոր հարուածքով վերաւորուած էին :

Քաղաքիս նոր կառավարիչը տակաւին չեկաւ :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԵՒ ԻՔԵՐ

ԱՆԳՂԻՆ

Դեմար , 25 Հունիս :

Խորհրդարանը որոշեց որ 32 միլիոն ֆունտ սըրլի Վանթոնի անգղիացի վաճառականներուն , որոնց ամբիօնները չինացուց կառավարութիւնը յաւիշտակեց ձեռքերէն 1839 ին :

Կը հաստատեն թէ Հանովրի Թագաւորը ամուսն 31 ին ճամբայ ելելու է Վերմանիա երթալու հա :

ուղղութիւնը կը յայտնէ : Մեր աղբին բնական ողջամտութիւնը , ինչպէս Մատուոյ ողորմութեամբը յայտնի եղած է ամէն գործի մէջ , ասանկ ալ առուաւորի մէջ ևս պայծառապէս կը տեսնուի ամէն աշխարհք . վասն զի , թող որ բնական հակամտութիւն մը ունի ուղղութեան , այլ և մեր նախնիքները ու մեծերը միշտ բարի խրատներ կուտային ու կուտան . ինչպէս մեր սրբազան Վաթողիկոս Վերսէն շնորհալին կը զգուշացնէ հայազգի վաճառականները , որոնք Հայաստանէն դուրս զանազան քաղքերն եր առուաւորի կերթային , որ չըլլայ թէ իրենց հայրենիքէն հեռանալով , հայրենի ուղղութիւնը ու առաքինութիւնները մոռնան , ասանկ պատուիրելով Հայոց ազգին ընդհանուր վաճառականներուն : “Ուղղութեամբ տանիցիք զկիսան ձեր . . . և մի նենգութեամբ վաճառուի . . . զաւանակն և զանգէտն խաբել . . . և մի եղիցի առ ձեզ կշիռ մեծ և փոքր և չափ կրկին , զի պիղծ են . . . այլ պարտութեամբ և զորութեամբ վաճառուիցէ . . . զնիւթ վաստակոց ձերոց , զի մի անեծք զըկեղծն սյրեսցէ զզոյս ձեր . . .” :

Աս պատուական իրաւոյն համեմատ , մեր աղբին վաճառականները , որ մինչև այսօր գաղթականութեամբ իրենց առուաւորը կընեն , գոհութիւն Մատուոյ , նոյն առջի բարի անունը և հաստատութեան համբաւը անբիծ կը պահեն . որոնք վրայօք Լաւրոպալոց շատ գիրքերու մէջ գովութեամբ յիշատակութիւն եղած է , մանաւանդ գաղղիացուց աղատախօս գիրքերէն ալ աւելի կը ստուգուի թէ հաճկատանի և թէ ուրիշ իրկիրներու հայազգի վաճառականներուն հաստատութիւնը : Հետեւեալ Թարգմանութիւնը աւ տարիներս գաղղիարէն լեզուով սպուած առուաւորի գիրքէ մը հանուած է , որ իջմիրու վաճառականներուն վրայօք կը խօսի :

մար , ուր տեղ ներկայ գտնուելու է բրուսիայի ու հանովրացի զօրքերուն մեծ հանդէսին :

Սօտ օրերս կըստաւորի հոս Բարձրապետիւ մեծ զօրքը Մթնէք Բաւոյի , որն որ Ուստիայի կայսեր ու Հոլանտայի Թագուհիին եղբայրն է : Հիմակուհի մայ Վիսէնթինի Զերմուկներն է : որ է Պապիէնայի մէջ . անկէ Հոլանտա անցնելու է : ու քանի մը օր Վահէյ մնալէն ետքը Վոնտրա գալու է : Կըսեն նաև թէ Հոլանտայի Թագաւորին տղան Վահէյանդը իշխանը () լանժիւս օրերս Վնգիւս գալու է զքօսանայ ճամբորդութիւն մը ընելու համար : Հիշեալ Թագաւորսն իշխանը քսանհինգ տարեկան է :

Ամուս 22 ին եղած խորհրդարանի ժողովքին մէջ Տօթթըր Պօլքինկը հարցուց թէ , առևտրական գաշնադրութեան մը վրայօք Վաղղիայի հետ եօթը տարիէ ՚ի վեր եղած խորհուրդները բարբոսին խափանուցածն արդեօք . որուն պատասխանեց արտաքին գործոց պաշտօնատար սըր Ուալթըր Ռիլը , թէ տակաւին ան գործառնութիւնները ասանկ կախ կը մնան , այսու ամենայնիւ յոյս ունիմ ըսաւ որ բարի վախճան մը պիտ' որ ընդունին :

Իւլանտայի գործը միշտ մի և նոյն վիճակի մէջ կը գտնուի : Հռչակաւոր () քօնէլը անպակաս կը շարունակէ իր հրապարակախօսութիւնները , բայց մեծ զգուշութիւն կընէ որ հասարակաց հանգստութիւնը ու բարեկարգութիւնը չվերադառնի , որով օրինաւոր պատճառ չոյս կառավարութեանը սատարի միջոցներ գործքի զնելու իր անխոհմ վարմունքին զէմ :

“Իջմիրու մէջ գնոյ առնելու ու վաճառելու ամէնէն “մեծ գործառնութիւններ ընողները , առանց բաղդաւ “տուլթեան Հայերն են , որոնք թէպէտև սակարկութեան “վրայ քիչ մը շատ կը դիմանան , սակայն ըստ մեծի մաւ “սին հաւատարիմ ու հաստատ մարդիկ են” : Ասոր նման ու ալ աւելի գովութիւններ գրուած են զանազան ճամբորդութեան գիրքերուն մէջ , հասարակօրէն ամէն տեղ գտնուած հայազգի վաճառականներուն վրայօք : Աս ըսածներէս բնականաբար կը հետեւի թէ մեր աղբին վաճառասէր ու հաւատարիմ անունը , ուրիշ ազգերու քովը անարատ մնացած է ինչուան այսօր :

Կարելի է ըսողներ գտնուի թէ , Հայոց աղբը ՚ի բնէ անտի ուղղութեան հակառէն է , Հնորհային խրատը ի՞նչ պէտք էր . որոնց կը պատասխանեմ թէ , մէկ հայր մը իր զակին , կամ մէկ գլխաւոր իր աղբին պատուէր տալով , գէշ բաներ մի ընել ըսէ նէ , անով յայտնի չըլլար թէ առաջուց գէշութիւն կընէին . այլ անոնց հայրական պարտաւորութիւնն է զգուշացնել մեզի , որ չըլլայ թէ արդարութեան ճամբայէն զարտուղիք , ըստ որում սխալական մարդ ենք :

Կան ոմանք որ իրենց կարողութենէն աւելի գործքերու մէջ մանաւրդ , բնականաբար անկէ առաջ եկած անյաջողութիւնը զանազան շինուած պատճառներու կուտան , ու հայազգի մեծ և հարուստ վաճառականներէն տեսած արժանաւոր պաշտպանութեանը վրայ գոհ չըլլալով , չափերէն աւելի օգնութիւն կընողներն . ու երբոր իրենց անխոհմ ու վաճառականութեան կանոնէն դուրս ընած ճամբային համար օրինաւոր ու ազգասիրական ազդարարութիւններ ընելով , իրենց արժանաւորութեան աւելի օգնութիւն չեն ընողներ , կը պարծեն թէ աս բանը աղբին երեւի վաճառականներուն վրայ բնաւորեալ զանազան պակասու :

Աս երկիրը հիմակուհի մեծ հանգստութեան մէջ է , որու համար արտաքին գործոց պաշտօնատար մօսիւ Կիլգոյին խոհեմ ու խաղաղասէր կառավարութեանը շնորհապարտ է աղբը : Թէպէտև հաւաքակողմ կողմը միշտ պատճառներ կը գտնուի չեալ երեւելի պաշտօնատարին գործքերը բամբասելու , այսու ամենայնիւ աղբին մեծագոյն մասը ու անգործասէր երեւելի անձինքը արժանաւորութեամբ կը ճանաչեն մօսիւ Կիլգոյին քաղաքական հաղաւգիւտ տաղանդները , որով աղբային պատուը . միշտ պայծառ ու անարատ պահելով , ամէն դժուար պաշտպաններու մէջ յաջողեցաւ հաստատ պահել կառավարութեան բարեկամական կապակցութիւնը օտար տէրութեանց հետ , մանաւանդ Վնգիւսի հետ . աղբի գիտնալով որ աս երկու գլխաւոր տէրութեանց միաբանութիւնը անհրաժեշտ կերպիւ հարկաւոր է աշխարհքիս խաղաղութեանը ու հանգրտութեանը , նմանապէս Վաղղիայի և Վնգիւսի բարեբաղդութեանը համար :

Թագաւորական հրամանաւ զօրապետ Պիլքօն մարտախախտ աստիճան տրուեցաւ : Բոլոր հասարակութիւնը ու զօրաց բանակը անշուշտ մեծ խնդակցութիւն ցուցնելու է յիշեալ պատերազմական երեւելի պաշտօնատարին ստացած պատուոյն վրայ : Վասն զի զօրապետ Պիլքօն մեծ ու հաւատարիմ ծառայութիւններ ըրաւ իր հայրենեացը , անփոքր քաջութեամբ պատերազմելով Վնգիւսի մէջ . ուր տեղ Վաղղիայի զօրութիւնը ու իշխանութիւնը օրէ օր յաւաքացուց ու Վաղղիւ Վաղղիի կարողութիւնը վերջին նուաղութեան մէջ ձգեց :

Թիւններն առաջ կուգայ . բայց ընդ հակառակը մեր աղբին երեւելի վաճառականներուն կատարելութիւնը ու խոհեմութիւնը կը յայտնէ . որն որ կը պարտաւորինք իր հայրական խրատ ու համար մը ընդունելով չափերիս ճանշնալ : Վասն զի ամէն պարագայի մէջ եթէ պղտիկը մեծին խրատովը շարժի , բարեկարգ ընկերութիւն և աղէկ կառավարութիւն կը լսուի , մանաւանդ վաճառականութեան մէջ . քանզի ան մեծ վաճառականը պիտ' չհարստութիւն երկար ժամանակի մէջ վաստակելով . ի հարկէ շատ բաներ գլխէն անցնեն , ու խիստ փորձառու ըլլալով , անշուշտ իմաստուն և բարեխրատ հայր մը կըսեպոյ իրմէ վար գտնուող աղբային վաճառականներուն . որոնք տակաւին քիչ ժամանակի մէջ ըրած պղտիկ առուաւորներով անշուշտ խիստ տկար փորձ կրնան ունենալ , ու հազիւ թէ իրենց մասնաւոր գործին կառավարութեանը բաւական են :

Աստի ասանկներուն անարժան ու իրենց չափը չճանշնալ չէ՞ մի , որ 2-3 տարեկան վաճառականութեան փորձառութեանը վրայ անխոհմաբար վստահանալով , աղբին բոլոր կամ երեւելի ու վաղեմի վաճառականներուն խրատ տալ ու կանոն դնել կուզեն . (որոնց կը յանդիմանէ առաւել . Լաւրոպալոցները կը կարծեն որ ծերերը անմիտ են . բայց ծերերը չեն կարծեր , այլ գիտեն թէ երիտասարդները անմիտ են) : Ասանկ մարդիք տկարամիտ ու սնապարծ ճամբորդներուն կընմանին , որոնք Լաւրոպայի մէկ ծայրը տեսնելով ամէն աշխարհքէն ձայն կուտան . կամ մեծ քաղքի մը մէջ բնակող պղտիկ մարդու կընմանին , որ աշխարհքիս ամէնէն մեծ ու իմաստունը կը կարծէ զինքը : Հետեւեալ օրինակը համար մը կընայ ըլլալ ասանկներուն , այսինքն եթէ ըսենք . Վնգիւսիս երեւելի մասը Լաւրոպա է . Լաւրոպայի երեւելի :

Մօսկա Վճռելի նախորդ ընդհանուր հիւպատոս
ընդհանուր Վճռելի նախորդ ընդհանուր հիւպատոս
ընդհանուր Վճռելի նախորդ ընդհանուր հիւպատոս

Եզրիպտոսի ընդհանուր հիւպատոսութեան պաշ-
տօնը վճռաբար յանձնուեցաւ Վալալէթի մարքէ-
զին : Մօսկա Վճռելի Պարոն մասնաւոր պաշտօնով
մը Վարդի կայսեր քովը երթալու է : Կըհաստա-
տեն թէ յիշեալ կայսերէն իրաւունք խնդրելու է ,
Վաղդիայի տէրութեան ցուցուցած անարժան վար-
մունքին ու անոր թշնամիներուն օգնութիւն տալուն
համար :

Լուի Ֆիլիպի գաղղիացեաց թագաւորը Լէօփոն
տոնէօրի նշանը շնորհեց Վալալէթի հայազգի Վր-
թին պէյին , որն որ Եզրիպտոսի փոխարքային կող-
մանէ մասնաւոր պաշտօնով մը Վաղղիա եկած է :
Օսմանեան դեսպանը յուլիս 24 ին պատուիւ ունե-
ցաւ ներկայանալու Վեհափառ թագաւորին և թա-
գուհիին :

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՄԻՐԻ

Օսմանեան , 20 () գոստոս :

Տաճկի գործերը Մէսրիֆէրա ըստած , Մէհմեդ
մէյո պէյին հրամանատարութեամբ , օսմանեան
նաւատորմիդէն զատուելով աս օրերս հոս եկաւ : Մ
պատերազմական նաւը Իզմիրու նաւահանգստին
զուլար զիպուածով մը աւազի վրայ նստեր է , ու
արդէն քանի մը ժամէ 'ի վեր կաշխատի եղեր աս
փոսնգաւոր կայսրութիւնէն խալըսիլ , եւբոր Լօօր-

երկիրն ալ Վաղղիա է . որուն երեւելի քաղաքը Վարէզ
է . աս մայրաքաղաքիս երեւելի պալատը թիւլէրիս է .
Թիւլէրի խիստ ընտիր ու իմաստուն գրքերով լեցուն
սենեակը թագաւորական գրանցոցն է , աս գրքատան վը-
րայ թռչող ճնճղուկը աշխարհքիս ամէնէն երեւելի ու
իմաստունն է : Մ Ծուռ հետեւողութեամբ եղած օրինա-
կիս նման , կըգտնուին անխոհեմ մարդիկ , որոնք իրենց
չափաւոր վիճակը մեծ բան մը գիտնալով , ու ոմանց
ընդունայն շողորորթութիւններէն հրապուրուելով , ին-
քընդունին ամէնէն մեծ ու իմաստուն կրկարծեն ,
և ազգասիրութիւնը իրր թէ իրենց վրան միայն բովան-
դակելով , կըսկըսին ըսել , առանց ակնածութեան , թէ
մեր ազգին մեծերը պզտիկներուն յաւաքողութեանը չեն կըր-
նար տանիլ . ահա ասանկ անարժան խօսքերն են որ մար-
դուն գլխէն գլխալը կըթուջուն . այսպիսի ընդհանուր
վիճակ մը հրապարակաւ գրողը գիտէ՞ մի արդեօք ո՞րքան
ծանր պատասխանատուութեան տակը դրած է զինքը
ազգին երեւելիներուն առջևը . գիտէ՞ մի արդեօք թէ աս
խօսքը ո՞րչափ վտանգաւոր հետեւանքներ կըբերէ ըսո-
ղին վրայ . անշուշտ ո՞չ . վասն զի թէ որ գիտնար իր
ըսած խօսքին զօրութիւնը , հաւաստի եմ որ բերնէն
պիտ' որ չհանէր : Բայց ի՞նչ խղճալի ու անմիտ կար-
ծիք է աս . միթէ անանկ ամենահարուստ անձանց առջևը
պզտիկներուն յաւաքողութիւնը բա՞ն մը կերելի . սա-
կայն մէկ կողմէն ասանկ կարծիք ունեցողները ես շատ
չեմ մեղադրեր . ըստ որում անյաջող պարագաները եր-
բան ոմանց սրտնեղութիւնը ու նախանձը չափէն աւելի
կըշարժեն . բայց մտածելու է թէ ամէն մարդ մեծ ու
աշխարհածանօթ վաճառական չի կրնար ըլլալ . իրա-
քանի որ իր վիճակին վրայ գոհ ըլլալով օրինաւոր ու
արդար միջոցներով հարստանալու ջանք ընել կըպարտա-

թաս ըստած գաղղիացի շողղեաւը , որ ասկէ Կոս-
տանդնուպօլիս կերթար , հեռուէն տեսնելով , մօ-
տիկցեր է ու արժանաւոր եղած օգնութիւնները ը-
նելով անոր՝ շատ ջանքով ու աշխատութեամբ կըր-
ցեր է ջուրին վրայ հանելու յիշեալ գործերը .
որն որ ետքը քաջելով ասպհով տեղ մը տարեր է .
ուր տեղ հրամանատար Մէհմեդ պէյը , նաւը
թիւլեցընելու համար ծովը նետած բաները կրկին
բեռնաւորելով շարունակեր է յաջողութեամբ իր
ճամբան :

— Կիրակի օրը զժբաղղ դիպուած մը պատահե-
ցաւ մեր նաւահանգստին մէջ : Մէկ մեծ նաւակ
մը , երսունեակու տաճիկ բեռնակիր ճամբորդնե-
րով աղանդէն (տուգայէն) գալու ատենը նաւա-
կաւարին անխոհեմութեամբը դարձաւ (տէվրիլ-
միշ եղաւ) , որուն մէջը զանուոյններէն 22 հոգի
խեղդուեցան , ու մնացածները ազատեցան օսման
եան գործերի հրամանատարին մարդասիրական խը-
նամբով , որ իսկոյն փութացաւ մէկ երկու նաւակ
խրկիլ յիշեալ զժբաղղները ազատելու համար :

— Բաղաքիս ջերմութիւնը մօտ , ձիթիներաց
գաշտը՝ սպանուած մարդ մը տեսեր են բանի մը որ
սորդները կըհաստատեն թէ զժբաղղ անձը որ ձէթի
աւուտուր կընէ , ու ձիթիներէ ծառեր ունի եղեր ան
կողմերը , մասնաւոր թշնամութեան պատճառով
զէյպէքներէն սպանուեր է :

— Լնդղիական գործերը Լիւլ ըստած չորեք
շաբթի օրը ճամբայ ելաւ Մալթա երթալու համար :
Յիշեալ նաւուն տեղը կրսն թէ Պէլլէտէրա Փուէ-
կաթը մնալու է մեր նաւահանգստին մէջը :

— Օսմանեան նաւատորմիդը , Բարձրապատիւ

ւորի . ամէն ազգի մէջ , մեծ ու պզտիկ , համաւատար և
միջակ վաճառական կըգտնուի . միթէ անգղիացիները ,
ամերիկացիները , հոլանդացիները և այլն , որոնք աս օր-
վան օրս հոգեկաւոր են վաճառականութեան մէջ , ա-
մէնքն ալ հարուստ ու երեւելի մարդիկ են : Ենթադրեալ
չըղորդութիւնով կրիստոսովանիմ , թէ անգղիացեաց հա-
րուստ աղքը , աշխարհքիս վաճառականութեան մեծ
մասը գրաւած է հիմայ զանազան պաշտպանութիւննե-
րով , որոնք բարի օրինակ կընան ըլլալ հիմայ բոլոր վա-
ճառասէր ժողովուրդներուն . այսու ամենայնիւ կըկար-
ծեմ թէ մեր վաճառականներուն հիմակուան կացու-
թիւնն ալ շատ դարերէն առաջ հայոց ազգին ունեցած
աւելորդական վիճակէն վար չէ , ու կարելի է թէ քիչ
մըն ալ աւելի տեղեկութիւններ ունենանք հիմայ : Բայց
անհրաքի ճամբորտութիւն մըն է միշտ թէ անգղիացեաց
խիստ երեւելի ու հակապակերպ աւելորդական ընկերու-
թեանց ու վաճառատանց հետ բաղդատութեան չի գըր-
վիլ մեր վաճառականները : Լսյու ամենայնիւ մեր աղ-
գին վաղեմի ու հիմակուան բարի անունը ու հաւատար-
մութիւնը վաճառականութեան վրայ , չի խափանուիր .
ըստ որում ինչպէս մեծ նախն ու պզտիկ նախն նաւա-
կաւոր , երկուքն ալ նաւաւորութեան արհեստը գիտնա-
լով , ամէն ծով կընաւարկեն , ասանկ ալ անգղիացին և
հայը երկուքն ալ վաճառական են . մէկը մեծ և միւսը
պզտիկ . երկուքն ալ ան վտանգաւոր պաշտօնին մէջ ար-
հեստին կըբանեցընեն . ու եթէ երկուքն ալ իրենց եր-
թալու նաւահանգիստը անվնաս հասնին , անշուշտ պըղ-
տիկին քաջութիւնը աւելի գովութեան արժանի է : Բայց
ինչ օգուտ , աս մէկ խիստ վտանգաւոր ծով մըն է . որուն
մէջ նաւաբեկութիւն և ուրիշ զանազան փորձանքներ
շատ պատահելով , եղած է որ մեր ազգին քանի մը

ծովապետին հրամանատարութեամբ , միշտ Մի-
տիլի իի առջին կըգտնուի :

— Մարտենայի տէրութեան գործերը Լօօր
ըստած , որուն մէջը երսուն հոգիի չափ ծովային
պատերազմական աշակերտներ կային , քանի մը օր
մեր նաւահանգիստը մնալէն ետքը , չորեքշաբթի
օրը ճամբայ ելաւ Լիւլեք երթալու համար :

— Մատոսէն կըգրնէ թէ Լապէր փաշան որ կիւպ-
րտի կողմերը գացեր էր իր հետը եղած նաւաստի-
ները կրթիւլու համար , ամսուս 13 ին կրկին Մատոս
գարձեր է . ուսկից նորէն ճամբայ էլլալու է աս կըղ-
ղին շրջակայ տեղուանքը պտրտելու համար :

— Հռոմայու Սրբազան Պապը՝ Բարձրապատիւ
Լազիպտոսի փոխարքային ու իր որդւոյն Իպրահիմ
փաշային երկու պատուական աւագատորէ անթներ
ընծայ խրկիլ է , որոնք խիստ երեւելի են թէ մեծու-
թեանը և թէ շինուածքին աղբորութեանը կողմանէ ,
ու Հռոմայու հիմակուան քանդակագործներուն հա-
զուագիւտ ճարտարութիւնը կըյայտնեն :

— Կըհաստատեն թէ Լարուսաղէմի մէջ քիչ մը խը-
ռովութիւն ծագել է , Վաղղիայ հիւպատոսականին
վրայ , նոյն տէրութեան զբօշակը քաջելու ատենը :
Խառնիճաղանձ հասարակութիւնը հիւպատոսին
տանը առջև ժողովուելով մեծ անարգանք բրեր է
անոր . բայց իսկոյն յիշեալ քաղքին կառավարիչը
բաւական զօրքով հասնելով , մեծ զժուարութեամբ
հաղիւ թէ կրցեր է ցրուել աս խաժամուած ամբխը :

Վեղացիին միւր իր տան դուռը նստած ըլլա-
լով , անցնողն մէկը հարցուց թէ տանը տէրը ինքն
է մը . այս' ես եմ հիմայ տէրը , ըսաւ , վասն զի ի-
նք շաբթի է որ կինս մեռաւ :

Խղճալիները սնանկութեամբ բացը եղած են , ինչպէս օ-
տար ազգաց մէջ ալ անպակաս կըպատահի : Լսանկ զբ-
աղղ պարագաներու մէջն ալ մեր հայազգի վաճառա-
կանները ինչուան յետին ճիգը կաշխատին , որ չըլլայ թէ
ճախորդութեանց ալէկոծ ծովուն մէջ սնանկութեան վա-
տահամբաւ անունը վրանին հասնի . բայց վերջապէս թէ
որ ճարը զգտնան կամայ ակամայ ինքզինքնին կըթողնեն :
Վիտնալ արժան է որ մէկ վաճառական մը սնանկու-
թենէն ետքն ալ իր հաւատարմութեան պատիւը կրնայ
պահել , և թէ անոր հաշուաւորմանը քանի յայտնի ըլլայ
խարգախութիւն ըրած չըլլալ : Ինչպէս ինչպէս ամէն
ազգի մէջ , մեր մէջն ալ գէշ ու անհաւատարիմ մարդիկ
կըգտնուին . սակայն բաւական է որ ազգի մը մեծագոյն
մասը աղէկ ըլլայ , ազգը աղէկ կըսեպուի . հերիք է որ
մէկ մարդու գործքերուն շատը բարի ըլլայ . անկաբա-
րեգործ կըսուի : Միշտ պատուաւոր է ան վաճառակա-
նը որ արդարութեան ճամբայէն չզարտուելով մեծ և
փոքր կշիռ կամ չափ չգործածէր : Վաճառականին բա-
րի համբաւը՝ անոր բարեկարգ աւուտորէն կըբաւարի ,
և չէ թէ վաճառականութիւնէն դուրս՝ իր ուրիշ գործ-
քերէն : Մի կրնայ ըսել թէ վաճառական մը իր բարի
համբաւը կըկորսընցունէ , եթէ իր վաճառատան յա-
տուկ կանոններէն չեւելլով , ուրիշին օգնութիւն չընէր :
Վասն զի ամէն վաճառատուն , ինչպէս յայտնի է , մաս-
նաւոր կանոններ ունի , և ուրիշներուն վրայ ընելու հա-
ւատարմութեանը համար սահման և չափ դրած է , ամէն
մէկին իր վիճակին համեմատ . ուստի եթէ վաճառական
մը , մեզի համար սահմանաւորէն աւելի յարգ (քրէտի-
թօ) խնդրենք , անշուշտ առաջարկութիւննիս չընդունելի .
բայց աս բանին համար իրաւունք չունինք գանգատ ընե-
լու . ինչդրեք և ոչ առնուք , վասն զի չարաչար խնդրեք :

— Ի ննորայու Սիեքըւ ըսուած օրագրոյն մէջ կը
կարդանք : « Իեղացիին մէկը որ ժարէջ կըգառնար ,
ճամբան իր քաղաքակիցին մէկուն հանգիւղելով որ
Ի ննորա կերթար , անոր ճամբորդութիւնը բարե-
մաղթէն ետքը աս ալ ըսաւ , թէ որ բարեբաղդա-
բար արեգակը տեսնես նէ Ի ննորա , կաղաչեմ շատ
բարեւ ըրէ իմ կողմէս . վասն զի ես որ երկու ամիս
հոն մնացի բնաւ չի կրցայ տեսնել զանիկա » :

Եղնուսադէմ՝ երիտասարդին մէկուն խարգախուծիւնը խաղի (օյինի) վրայ երեւան ելլելով ընկերութեան մը մէջ, խիստ կը բարկանան՝ անոր ընկերակիցները ու բռնելով զանիկա առջի դստիկոնին պատուհանէն վար կը նետեն: Կեղծ երիտասարդը ինկած տեղէն, ու մէկ բարեկամի մը կերթայ հարցընելու թէ ի՞նչ ընել պէտք է. որուն պատասխանն կուտայ բարեկամը. Ս'իսյն մէկ խրատ ու նիմ քեղի տալու, այսինքն մէյմըն ալ թէ որ թուղթ կամ ուրիշ խաղ մը խաղալու ըլլաս նէ միշտ վարի դըստիկոնը (խաթը) նստիս:

— Վաշտատական խեղճատակին մէկը (մուգաւ լին) յանգիմանու թիւն լսելով մեծ պարոնէ մը որ կըսպառնար գաւազանին տակը մեռցընելը, իրեն դէմ՝ բամբասխլուն համար, բողոքը ըրաւ թագաւորին. — (Ի՞նչ որ մէկը կը համարձակի, ըսաւ թագաւորը, իմ խեղճատակս մեռցընելը, կախել կուտամ զանկէկա մէկ քառորդ ժամ ետքը : ի՞նչ տէր իմ. կրկնեց խեղճատակը, թէ որ ձեր Վեհափառութիւնը կը համարի նէ մէկ քառորդ ժամ աստջ կախել տուէք զանկէկա :

— Լրտուի թէ սրբազան Պապը միտք ունի նորէն հաստատելու Հռոմայու մէջ ուսումնականութեան յաղթանակը, որն որ չորեքտասաներորդ դարուն՝ Հռոմայու ծեսակոյտը երեւելէ Ֆէդրաքա բանաստեղծին շնորհեց Քարիթիոյն մէջը։ Լ'ս մեծ հանդէսին զիւցազուրնը հրա-

Ըմէն մարդ 'ի հօրկէ կըսարտաւորի իր վաճառատան
կանոններուն հետեւիլ :

Ի թէ մէկը հայազգի վաճառականին գործքերուն մէջ
խորտակութիւն տեսնելով, ազգասիրտութիւնը մէկ կողմ
ձգէ, ու չուղէ անոր պաշտպանութիւն ընել առուտուրի
մէջ, անշուշտ յանդիմանութեան արժանի չէ . քսնող
անաշատութիւնը վեհազնական առաքինութիւն է : Ի՞նչ
մեծ վաճառական մը, իրեն գտնուած օտար երկրին մէջ,
ուրիշ ազգէ ունեցած շատ տարուան փորձառու աշխա-
տաւորը թէ երեսի վրայ կը ձգէ, ետքէն եկած անփորձ
ազգակիցին օգնութիւն ընելու համար, կարծեմ որ այն-
պիսին մարդկութեան դէմ գործ մը ըրած կըլլայ . թէ-
պէտէ հայազգի օտարականն ալ առաջ քաշել պարտա-
ւորութիւն է : Բայց հարցնելու է անգամ մը, թէ ո՞վ
տար երկիր ինչպիսի, հոն գտնուած մերադնեայ մեծա-
ւուն և հարուստ վաճառականներէն օգնութիւն չէ գտեր,
ու շնորհքը ու ազգասիրտութիւնը թէ չէ սխալիր .
հայոց ազգին վրայ յատկազեալ առաքինութիւն մըն է,
որով առէն տեղ իր ազգը օտարներէն նախապատիւ կը-
համարէ միշտ, ու եթէ երեւելի մէկ մըն է ինքը, ան օ-
տար ազգակիցը գործքի մը վրայ կը դնէ, ու ձեռնտուու-
թիւն կընէ անոր . աս ըսածներուս բարի օրինակը թէ-
պէտէ շատերուն վրայ կը տեսնենք, բայց առաւելապէս
սկսեցի հայազգի երեւելիներուն մէջ . որոնց բարեգոր-
ւորութիւնը քիացի յոյներուն ունեցածէն շատ աւելի է :

1) աճառական մը՝ իր պակասութիւնները ու անարժան
արժեքները ծածկելու ղիտաւորութեամբ, եթէ ուրիշնե-
րուն վրայ կը ձգէ զանոնք, այնպիսին մտածելու է թէ ու-
րիշ բան չենք բայց միայն մեղք մեղքի վրայ կը դրիզէ:
2) վաճառականը որ ուրիշին ձախորդութեանը ու սը-
տանկութեանը վրայ կ'ուրախանայ, մտածելու է թէ ինքն

Հակաւոր հեղինակ Շաթոպրիանը պիտ' որ ըլլայ, կըսեն . որ քրիստոնէութեան հաւատքին պաշտպանութեան համար ընտիր աշխատասիրութիւններ ըրած է :

Մենք ինքն իրեն համարում ենք անգլիացիներ օրագրերին մեջ կրկնադրացուի : «Սըր Ս․ ժ․ Պրինսէլին կա- տարեալ յաջողութիւնը , որն որ ունեցաւ Վամիզի տակէն ճամբայ բանալու մեծ աշխատութեանը մեջ , նոր ու ալ աւելի զգուարին խորհուրդներ ծնաւ , ինչպէս որ կը յուսացուէր , Վալէի կամ Տուվրի նե- ղուցին տակէն ալ ճամբայ բանալու , որ Վնգըիայի երկիրը Վաղըիային հետ պիտի որ միաւորէ ցա- մաքային հաղորդակցութեամբ :

«Թէպէտ առջի բերանը ասանկ ծանր առաջարկուեցին առասպելական ու այլանդակ բան մը կը լինայ, բայց պէտքը չէ բոլորովին անհիմն ու անհնարին բանի մը տեղ զընել . վասն զի Թէ՛ մեր և Թէ՛ ուրիշ երկիրներու մէջ մարդկային ճարտարութեամբը շնորհաւ ասանկ հրաշալի յիշատակարաններ կը տեսնենք, որ մեծ հաստատութիւն կուտան անհնար երեւած բաներուն կատարմանը . անոր համար արժան չէ մէկէն ՚ի մէկ անհնարին սեպելով աս երևելի գործառնութիւնը բանի տեղ չզննել»:

«Դրաւ է որ սասնկ առաջարկութիւնը ծանր բըն-
նութիւն ու բարակ հաշիւներ կը պահանջէ, ետքէն
պատահած պարագաներուն նախատես ըլլալու հա-
մար : Բայց հոգը կաւիճէ (Թէպէշեր) ըլլալուն՝
որուն փորելը խիստ դիւրութեամբ կը լայ, ու ծու-
լուն խորունկութիւնն ալ միջակ ըլլալուն՝ դժուար
արդէնքներ չի կենար պատճառել : Ուստի չենք
կարծել որ առ երևելի գործը մտադկայլն կարողը
Թենէն վեր բան ըլլայ :

ալ ան դժբաղդութեանը մէջ չը յնելու երաշխաւոր ունի՞
մի արդեօք : Երեւելի վաճառականներէն չափազանց օգ-
նութիւն ու պաշտպանութիւն խնդրողը , իր վիճակին
համեմատութեամբ , ինքն ալ ուրիշին իր պարտաւորու-
թիւնը ըրած պիտ' որ ըլլայ կարծեմ . Որպէս կամիք զի
սրասցեն ձեզ , այնպէս արարէք և զօրք այլոց : Եւսա թէ
'չ մեծ ու երեւելի վաճառականին հրապարակաւ քար
նետողը , նոյն բարէն իր գլուխը թող պահպանէ . Որ 'ի
արձունս քար արկցէ , 'ի վերայ իւր հոսեացի :

Իր լարամանամ ու կրքալիմ սյնպիսիներուն վրայ , որ ըսին , մեր ազգի վաճառականները միմեանց օգնութիւն չեն ըւեր , ու մեծը պզտիկին հաշուին քանի մը օգտուէտ բաւեր լաւաներ , չեմ գիտեր ինչու ասանկները չեն ուզեր տեսնել ու մտածել թէ , շատ դարերէ 'ի վեր մեր ազգը հոս ոն զանազան քաղքները ցրուած ըլլալով ինչ բանով յսպէս ծաղկեալ մնացեր է ինչուան աս օրս . մանաւանդ ծոտ տարիներու մէջ եղած՝ ազգին ըստ կարի յառաջադիմութիւնը թէ ուսմանց և թէ բարեկարգութեանց ողմանէ , միթէ ազգին երեւելներուն ձեռնտուութեամբ , ու պաշտպանութեամբը չէ՞ մի : Եւ անազան ուսումնական ընկերութեանց հաստատութիւնները , գլխաւոր պարտանց բարեկարգութիւնները , բանասիրական և աղաքական օրագիրներու 'ի լոյս ընծայուիլը միթէ ազգին մեծամեծներուն շնորհքը չէ՞ն մի . ո՛հ , ի՞նչ սոսկալի ան է սպերախտութիւնը . եթէ մասնաւոր ատելութենէ նդհանուր վճիռ մը հասնենք ի՞նչ այլանդակ տրամաբանութիւն կը ըլլայ : Բայց կը յուսամ մեր ազգին երեւելներուն մարդասիրական անյիշաչարութեանը վրայ , որ իհնայնապառ անարգելով ասանկ անխոհեմ զրոյցները , երողամիտ կը լլան ազգասիրական սգուով :

«Վարժապետութեան խիստ դժուարին մասը Վաղ ղևայի կողմը պիտ' օր ըլլայ, ուր տեղ ծովու խորունկութիւնը խիստ շատ է Տուվըրի և Վալէի ծովեզերքէն, կամ անցքին մէջ տեղէն ալ : Ինչամբէրութեամբ կրտսրանք նոր տեղեկութիւններ ըստանալու տս նիւթիս վրայօք» :

ԺՈՒՆՆԱՅԻՆԻՒՆՆԵՐ:

Վոստանդէնուպօլիս, 11 ()գ.ոստոս.

Լճնորա	109½-109½
Փարիզ	171-170½
Մարսիլիա	170-169¾
Դրեսա	442-440
Լիզբու	144-143

Օմիւռնիւ , 20 () ԳՐԱԿԱՆ ԳԵՂԱՐԱՆ :

Չնարա	.	.	.	.	.	109 $\frac{1}{2}$ ~109 $\frac{1}{2}$
Դարսիկեա	.	.	.	.	.	169 $\frac{1}{2}$ ~170
Թրեատ	.	.	.	.	.	442~443
Իվօրնո	.	.	.	.	.	

Խոստանդնուպօլիս Հայրուրին 1 $\frac{1}{2}$ —3 $\frac{3}{4}$

၆၈၆၈၆၈၆၈

Վհենաիկի Մխիթարեան ուխտին Ռազմավէպ
անուն օրագիրը ընդունել ուզողը՝ կրնայ Նգովի Ռ.
Զալոյս Լրարատեանին գրատունը ստորագրուիլ :
Իւրիշ քաղքէնէր ևս , ուր տեղ յատուկ գործակալ
ունի տակաւին Ռազմավէպը , կրնայ ո՛վ որ ուզէ
Նշալոյս Լրարատեանին յարգի գործակալներուն
գրատունը ստորագրուիլ :

Յիշեալ օրագիրը ամիսը մէյ մը կեւլայ՝ երկեր
լու հատ 16 երես ամէն մէկը՝ ութածալ տետրա-
լով :

Տարեկան ստորագրութեան գինը , 3 արծաթ
խորին է , գրեթէ 36 զԼՈՒԼՂ . Ճամբու ծախքը
սւնողին վրայ է :

ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

Ա Օրսաղերը շաբաթը անդամ մը կրողովէ՝ տարբերկան ստո
րագրութեան գինը՝ 120 դրուուշ է կանխիկ (փէշին)։ Իսկ դուրսի
երկիրներու համար, ճամբու ծախքը աւանդին վրայ է։ Եւ որ
ուզէ կրնայ ստորագրել։

Իզմիր օրագրութեան տպարանը :

Պօլիս Վալիտէ իսանը Շահադաշէան Սարգիս ողային գրա :

Պրուսա քաղաքացւան Մատթէոս ու Գրիգոր աղայից մաղա :

Աղէքստնդ րիա Աղլաղանէան Կարապետ աղային մաղաղան :

Չսկսէ Է շտապեանդ ՍԲ. Ա. Է. 3. 13. Գաղաղան :

Յոսպէ Սրապիոնեան ազգայ Յալոսին սրահունչո :

Թրեառ Աբելեան Գրիգոր աղային գրառուներ :

Կարին Հազադէանց Յարութիւն աղային մաղաղան •

Ահն Խառսապեան Ղազար աղային տունը :

Եւ ՊԼՅԵՔԸՆԻՆ աղայ / ղԵարց մաղսզան :

Պաշտատ Անդրիոյ առաջին Թարգմանն աղայ Խաչիկին տուեր՝

Մարզուան Ըտէրեան Պարոն Սիւէօնին վաճառատուներ:

Թէշիկ Ոչոստոս աստիճանաւ Սարկեան աստուի Յա

Եւ փարժացեալն դրառուներ ։

Դաւրէժ Հիւմնագանեան Վարդանեանց աղայ Դաւուստին վա՛

Թէհրան Առաքելեանց Թաղէոս Խանին բնակարանը :

Սպահան Աշիրեանց աղայ Աշիրեանին վաճառատուներ :

Պոմպալ յարգի սպարոնաց Աղանուր որդւոց և ընկերաց վաճառ:

Կալկաթա պարոն Փ. Ա. Իհորդեանին գրառուելը ։
Իրապատ աստղային Սեմ և շնիկայն փաճառապանը ։

Ստորադաս պարտույթ ՍԷԹ և ընկերաց զաճառանառնը :

Սենեկափոր ու Պաղափխ՝ յարգի պարոննաց ՍԷԹ եղբարց գրա՝

01-11-11 E 9-11-11 9-6-11 E 12-11

ՆՆ ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՏԷՓԱՆԳՈՒՄԻ ՊԱՊՕՒՄՆԵ

F 5421 621 636 42 50101 1210333